

Fem dagar i Värmland med SPF Håbo

Reseskildring av AnnaGreta Tiefensee och Sonja Österling-Rittgård

Måndagen den 28 maj 2012

Mellan hägg och syrén startade SPF Håbo sin Värmlandsresa med fyrtyotvå glada, pigga pensionärer.

Planeringen för denna resa började redan hösten 2011 med en studiecirkel ledd av resekommittén; Eva och Gert Lidö, Hans Finnman och Sonja

Österling-Rittgård. Idag, den 28 maj, hade resan blivit verklighet. Efter en längre period av sommarväder, fick vi ett svalt, behagligt resväder.

Efter en bensträckare i Örebro var vi strax framme i Grythyttan, även kallat "måltidsriket" i Hällefors kommun. Måltidens Hus, landets gastronomiska centrum, kommer man först till och det är ett viktigt stopp. Det var från början svenska paviljongen på världsutställningen i Sevilla

1992. Det är en mycket imponerande byggnad och tack vare Carl-Jan togs den hem till Sverige och flyttades hit upp. Efter en större ombyggnad är den idag ett centrum för forskning och utveckling inom ämnet mat och dryck. Dessutom bedrivs universi-

tetsutbildning inom hotell och restaurangbranschen. Gästgivaregården Grythyttan för tankarna till Carl-Jan Granqvist. Han ägde och byggde upp världshuset som har anor från 1300-talet till att bli vida berömd. Idag är den ägd av % Hotels.

Att få inta vår första måltid i denna historiska miljö bidrog till en kulinarisk upplevelse. En måltid, menade Carl-Jan, skall uppfylla våra sinnen; synen, doften och smaken skall tillgodoses. Vi serverades kalvfärsburgare, som smalt i munnen. Kaffe med nybakta prinsess tår-

tor intog vi i de vackra salongerna. Joachim, en tårtälskare, passade på att ta en tretår med tårta i ensamt majestät då ingen såg, trodde han.

"Ack Värmeland du sköna" ljöd genom bussen sjungen av Jussi Björling, då bussen åkte in i de värmländska skogarna. Mäktigt kändes det.

Filipstad fick sina stadsrättigheter 1611 och var vårt nästa mål. De kan

skryta med sin världsberömda son John Ericsson, född 1803 i Långbans gruvby. Han utvecklade propellern, som fick en avgörande betydelse för sjöfarten. New York blev hans hemstad större delen av hans liv, där konstruerade han kanonbåten Monitor. John Ericsson avled 1889 i New York och hans sista önskan var att få vila i svensk jord vilket uppfylldes. Ett mäktigt monument byggdes till hans ära 1895

på högsta punkten i den vackra kyrkogården i Filipstad. Man känner beundran då man betänker vad denne man betytt för Sverige och hela världen.

Väl inne i Filipstad beskådade vi Nils Ferlin-statyn, ett måste, och även den senast resta statyn över vissångaren Gunde Johansson, den uppfördes så sent som 2011.

Uttrycket Bergslagen har tillkommit tack vare de rika malmfyndigheter, som fanns i Östra Värmland, södra Dalarna och Närke. Redan under slutet av 1300-talet började man bryta malm. Hyttor uppstod och järnhanteringen var i full gång under 1600-talet ända in i förra seklet 1900-talet. Det har betytt oerhört mycket för Sverige att kunna exportera stångjärn ut i Europa. Gruvbyar uppstod, som blev till betydelsefulla brukssamhällen. Livet för en gruvarbetare var hårt och farligt det förstår vi tack vare att många av de nedlagda gruvsamhällena bevarats som ett kulturarv, de har även ett stort historiskt värde. Långbans gruvby tillhör en av de mera kända och ligger strax utanför Filipstad. Mineralrikedomen var som störst här. Vi gör ett kort uppehåll här och kan ströva runt i den bevarade gruvbyn, upptäcka bostaden där John Ericsson föddes 1803.

Den är idag bevarad som ett museum.

Sista sevärda anhalten var ett unikt museum i Lesjöfors. Verksamheten i valsverket var igång från 1675 fram till 1985 då det gick i konkurs och

minst 6400 jobb försvann. Tanken på att göra om det till museum uppstod då frivilliga krafter ville visa ett samhällsbygge. Hur arbetarnas liv gestaltade sig, deras drömmar, fritidssysslor. Allt är här presenterat i en omöjlig röra, men gjort så charmigt att de 1996 kom på andra plats i en tävling mellan museer i Europa. I detta museum kan man upptäcka nya saker hela tiden.

Det är ofattbart att vi hann med att ta in så mycket sevärdheter på denna vår första dag. Hur blir fortsättningen?

En mycket nöjd grupp anlände till dagens mål Uddeholmsbruk. Här bodde vi en natt och intog vår middag i det gamla brukshotellet. Efter maten

fick vi en fängslande resa genom brukets historia av källarmästaren "himsel". En kvällspromenad avslutade denna dag genom det en gång så framgångsrika brukssamhället Uddeholm, som på sin tid ägde allt - skog, malm och vattenkraft.

Tisdagen den 29 maj 2012

Vi vaknar på Uddeholms hotell efter en skön sömn i vacker miljö. Vädret är något svalt men bra bussväder.

Efter en god frukost i den vackra miljön äntrar vi bussen, där vår eminente chaufför Micke sätter sig vid

ratten och för oss dit vi önskar, som i detta fall var Ekshärad, där vi besöker kyrkan och tittar på de vackra järnkorsen som står på kyrkogården.

Eva berättade i bussen att det funnits många fler kors, men att man tagit bort en hel del och bl.a. sålt dem som järnskrot eftersom man tyckte att de var fula och dessutom rasslade i vinden och skrämde både djur och människor. Rasslandet blev skrämmande och det gick rykten om att det spökade. Fulla lastbilar med kors fraktades bort. De järnkors som fanns kvar var mycket sevärda. Vi vandrade omkring där i våra egna tankar. Korsen var olika utformade och utsmyckade. Alla var vackra på sitt sätt. Det förekommer även viss nytillverkning av järnkors, vilket vi också såg på kyrkogården.

Platsen där kyrkan och kyrkogården låg var mycket vacker. Platsen låg högt och man kunde se ut över landskapet som var i sin vackraste flor på senvåren på väg mot sommar. Vi tänkte kanske på vår egen framtida gravplats. Kyrkogårdar får oss att tänka på den framtida hädanfärden. På en så vacker kyrkogård verkar det inte så

skrämmande. Speciellt om man får ett så vackert kors som spelar i vinden. Ekshärads kyrka är en timrad spånklädd kyrka uppförd 1686-88. Bland inventarierna märks dopfunten från 1200-talet samt altarskåpet och sakramentskåpet från medeltiden. Orgelläktaren pryds av en serie kungaporträtt. En textilkammare med föremål från 1200-talet har inretts i en av kyrkans vapenrum.

Vi for vidare mot Torsby, där vi fick en guidad visning av deras berömda skidtunnel. Den är Sveriges enda anläggning av detta slag och den enda i världen som har en inomhushall för skidskytte. Tunneln är 1,3 km lång och följer terrängens naturliga nivåskillnader. I tunneln finns två klassiska spår och två skatebanor. Temperaturen ligger mellan 0 och -3 grader. Intresset för tunneln är stort, inte

minst bland norrmän, då många vill träna på snö inför kommande säsonger.

Utanför tunneln finns även ett stadion för "normal" skidsport och några hundra meter bort finns ortens flygfält.

Snötillverkningen i tunneln var i full gång när vi tittade in (nästa sida)...

Vi åkte vidare och kom till en mycket vacker, högt belägen rastplats där det var en vidsträckt och bedårande utsikt över det vackra landskapet med de tre Frykensjöarna. Den känsla man får av sådan skönhet i naturen stämmer bra med dikten i visan "Ack värmeland du sköna du underbara land..."

Nu var det dags för lunch och den intogs på Sillegården. Den ligger vackert vid Frykens strand i Västra Ämtevik.

Vid förra sekelskiftet byggde den berömde textilkonstnären Ida Sahlström

denna byggnad. I allt som skapades sattes kulturen i högsätet och den gamla fina miljön är omsorgsfullt bevarad. Lunchen bestod av ugnsbakad lax med dillstuvad potatis med tillbehör. Den intogs i en mycket vacker sal som var rikt dekorerad. Under lunchen fick vi veta husets historia som berättades av en släkting till Ida, som även han hette Sahlström. I rasande fart, medan vi åt, fick vi veta att Ida varit djupt förälskad i en man, men fick inte gifta sig med honom för sin far. Inte förrän fadern dog kunde Ida gifta sig med sin älskade August och fick själv en dotter som hon senare behandlade likadant som fadern och vägrade dottern att gifta sig med sin älskling. Ida umgicks mycket med konstnärsvänner i huset som dekorerades rikligt, delvis med hjälp av dessa vänner. Herr Sahlström, vår guide, hade något motvilligt tagit över vården och driften av Sillegården samt övriga byggnader.

Kaffet intogs en trappa upp eller ute i trädgården. Det var en mycket trivsamt miljö.

Där fanns också en gammal gård där det pågick en intressant konstutställning.

Nu skulle vi dock vidare. Vi for vidare mot Rottneros. Under färden tittade vi först på Stamfrändemonumentet som står intill Europaväg 45. Det uppfördes som en symbol för den finska invandringen till Värmland och för den värmländska utvandringen till USA. Det tillkom 1953 på initiativ av dåvarande ägaren till Rottneros bruk, Svante Pålsson. Han bekostade stamfrändemonumentet och gav konstnären Jussi Mäntynen i uppdrag att göra det. Inskriptionen i sockeln lyder: "Till hugfästade av sambandet med stamfränder Västanhavs och Östanhavs".

Invigningen hölls på Stadshotellet i Karlstad under närvaro av Finlands minister i Sverige, USA:s ambassadör i Sverige och landshövdingen Acke Westling. Sunne hade inte tillgång till det hotell som krävdes. Sunne Kommun äger idag monumentet.

Nu var det dags att besöka Rottneros som är en vacker park med blommor, träd och statyer. Vår guide heter Göran Bengtsson och visar sig vara en fullfjädrad entertainer. Han visade oss genom parken och berättade mycket engagerande om de olika personerna som stod staty i parken. På något sätt lyckades han blanda in sig själv och sina egna slutsatser på ett mycket roande sätt. Vi hade en mycket munter timme i hans sällskap. Vi fick inte så mycket mer

kunskap om växterna i parken än vad vi själva kunde se, men skrattnusk-lerna blev ordentligt motionerade. Vad han berättade låter sig inte återberättas, det måste upplevas. Hans värmländska dialekt borgade för sanningshalten. Det var nog vår roligaste timme på hela värmlandsresan. Rottneros park skapades av bruksdisponent Svante Pålsson som ville sätta Värmland på kartan d.v.s. bli uppmärksammat. Parken byggdes inte efter någon generalplan utan utvecklades allteftersom nya idéer, skulpturer och skulptörer dök upp på arenan. Först anlades de centrala delarna i en formell parkstil med barockliknande drag. Därefter anlades några naturromantiska områden i parkens utkanter. De övriga centrala delarna fick något formellare stil. Herrgårdsbyggnaden stod färdig 1932 och skulle efterlikna Ekenäs i Gösta Berlings saga. Pålsson var noga med att bjuda in det omgivande naturlandskapet i upplevelsen för att skapa samverkan mellan arkitektur, park, skulptur och växter samt siktlinjer utöver sjön Fryken och de mörka skogssluttningarna som en del av helhetsupplevelsen. Parkrummen skulle bestå av strikta häckar och vara fyllda av rik vegetation. Kontrasten mellan formell stilpark med rätta linjer, kontra öppna vyer över böljande landskap skapade en spännande parkbild.

Patriotiska sällskapet i Stockholm hade rekognoserat i Värmland efter en lämplig lokal för sitt årsmöte, men inte funnit någon. Detta hörde

disponent Pålsson talas om och blev rasande. Han bestämde sig för att i ilfart bygga en ståtlig konferensbyggnad vilket också gjordes. Därefter ringde han upp ordföranden i Patriotiska Sällskapet och sade att det visst fanns en stilig lokal för årsmötet. Ordföranden åkte då tillbaka till Rottneros och hittade där en fantastiskt fin konferenslokal i Rottneros park som han tydligen missat vid det tidigare besöket. Årsmötet hölls i denna lokal och alla var nöjda. En av deltagarna i vår Värmlandsresa har föreslagit att SPF HÅBOs nästa årsmöte skall hållas i denna lokal, vilket härmed framföres till styrelsen.

Rottneros Bruk var först i Världen med att framställa slipmassa, d.v.s. en process där virket mals ned till en massa. Detta förfarande gav enorma vinster. Disponenten satsade en del av vinsten på Rottneros Park.

Nu åker vi till Karlstad och checkar in på Karlstads Elite hotell där vi skall tillbringa tre nätter. Efter att vi installerat oss och haft en vilostund åkte vi ut mot Hammarön där vi skulle titta lite på ön samt äta middag hos Janne på Golfrestaurangen. Nu visade det sig att vår fina buss var för hög för att kunna passera vissa ramper över vägen, så Micke fick visa sin stora skicklighet som bussförare och ta oss ur fällan. Det klarade han galant och hittade en annan väg, vilken inte var lika ståtlig som huvudvägen, men ut till Hammarön kom vi och kunde helt kort besöka Hammarö kyrka, Värmlands enda och en av Sveriges 11 medeltida kyrkor.

Den äldsta delen är från 1300-talet. Man vet att det fanns en kyrka där på 1200-talet. Hammarö kyrka är en Pilgrimskyrka. Pilgrimerna kom till Hammarö, ofta med båt. Efter att ha stannat till vid Hammarö kyrka fort-

satte de sin färd längs Klarälven till den helige Olavs grav i Nidarosdomen i Trondheim. Tyvärr kom vi inte in i kyrkan eftersom den var låst. Därinne finns en dopfunt i täljsten från 1200-talet, Mariaaltarskåp från 1500-

talet, brudkrona och brudbänkar från 1600talet. Bakom altaret finns dörren till sakristian. Härinne finns målningar i kalkfärg direkt på timmerstockarna från slutet av 1400-talet.

Vi gick omkring på den vackra kyrkogården som bl.a. har en anonym urnkyrkogård som var vackert utformad.

Vi åkte sedan till en vacker utsiktsplats, Mörudden, där vi fick en vy över Väneren.

Därefter åkte vi ut till golfrestaurangen, där Janne serverade en god kycklingrätt. Noterbart är att Janne inte hade en enda droppe kvar i sitt vinförråd när vi lämnade restaurangen (golfare dricker mest öl, så vinförrådet var inte så omfattande).

Vi åkte glada och mätta tillbaka till vårt nattkvarter för att sova. För dem som ville fanns det passande nog en PUB med ingång inifrån hotellet där man kunde avsluta dagen i goda vänners lag.

Onsdagen den 30 maj 2012

Även denna dag höll "solen i Karlstad" sitt löfte. Precis invid hotellet där Klarälven flyter förbi står en staty med namnet Sola. Hon var en vacker kvinna som arbetade på ett värds-
hus i Karlstad i slutet på 1700-talet. Hon var som en solstråle gentemot gästerna, man glömde henne aldrig och nu är hon sen 1985 förevigad med en egen staty.

Färden går norrut till Selma Lagerlöfs Mårbacka. Vi möts av den vackra herrgården omgiven av en välvårdad trädgård med blommande äppelträd av alla de sorter. Blicken från framsidan låter ögat svepa över den vackra landsbygden.

Här i det lilla kaféet bjuds vi på Mårbackakakan med sylt och vispgrädde. Selma komponerade själv denna kaka innehållande det nyttiga havremjölet skrädmjöl. Nyttigt lär det vara och gott tyckte vi. Nu välkomnades vi in till herrgården och självaste Selma tog emot

vår grupp och den andra gruppen fick uppleva livet på herrgården från Selmas hushållerska. Selma var mycket mån om att vi skulle förstå vad hennes barndoms hem betytt för henne. En kärleksfull uppväxt omgiven

av en stor familj där det framför allt fanns tid att berätta för varandra. Farmor var mycket duktig på att med stor inlevelse ingjuta i Selma både sägner och händelser från trakten. Selma var också mån om att låta oss förstå hennes engagemang i kvinnans

rättigheter. När nobelpriset kom på tal och de lärde i Svenska Akademien tyckte hon skulle dela det med Werner von Heidenstam var hon inte alls med på det. Hon stred för sin rätt att som kvinnlig författare ensam få ta emot nobelpriset. Vi vet idag att så blev det. I mitten på 1880-talet hade fadern kommit på obestånd och man blev tvungen att sälja släktgården. Tack vare de pengar som priset inbringade kunde Selma köpa tillbaka gården med skog och jordbruk och genomföra en upprustning av byggnaderna. Hon var mycket mån om sina anställda och gjorde sitt bästa för att skapa fler arbeten åt människorna i trakten. Selma har efterlämnat en stor skatt i sin litteratur och är vida känd i många länder.

Naturen är i sin prakt, smörblommor lyser gula och där de slutar tar den blåskimrande Frykensjön vid. Det hela ramas in av de skogsklädda bergen. Vackrare kan det inte vara. Mitt i all denna skönhet ligger Länsmansgården, även kallad Ulfsby herrgård. Självaste drottning Kristina valde gården

år 1649 som boställe för unga officerare för att ge dem ett lantligt lugn. Denna gård är idag ett värdshus och här undfagnades vi med wallenbergare i rätt storlek! (jmf. Vättern runt 2011).

Smaklökarna kunde inte klaga.

Vi hinner knappt återvända till Karlstad så tar en båtfärd utmed Klarälven vid. Färden går utmed den vackra Klarälven som rinner ut i Vänern. Genom smala kanaler slussas vi åter via Klarälven till Sandön. En fin upplevelse att se Karlstad från vattensidan.

Vi är nu i den vackra museiparken på gångavstånd till Länsmuséet. Det första museet byggdes 1929 av arkitekten Cyrillus Johansson i orientalistisk stil. En pergola var tänkt som entré och framför den en spegeldamm inspirerad av TajMahal. Två flickor går i vattnet.

Dammen leder fram till museet, som idag är alldeles för litet. Således skapade Carl Nygren det nya museet, en rymlig, inbjudande, röd träbyggnad. Året var 1998. Vår museiguide ger oss en snabb guidning över de många utställningar som museet bjuder på. En tar oss med på resa genom Värmlands historia fram till nutid. Den förnämligaste utställningen är nog

konstutställningen som visar 1900-talets Värmländska konstnärer.

Att dagen nalkas sitt slut märker vi, det finns inte plats och ork för fler intryck hur gärna man än vill, utan en stunds avkoppling känns välbehövlig för alla innan vi intar kvällens middag på restaurang Blå, Helstekt oxfilé tackar ingen av oss nej till.

Efter uppsluppen samvaro har åter en dag fylld med intryck nått sitt slut. Några har mer ork kvar och uppehåller sig en stund i hotellets pub.

Torsdagen den 31 maj 2012

Våra reseledare har varit fenomenala att finna pärlorna i Värmland som alla vi deltagare får uppleva. Upplevelserna flyter fram som självaste Klarälven. Idag far vi Västerut mot Arvika. Vår chaufför Micke kör tryggt och säkert. Idag regnskurar, men då vi är framme vid det kända Rackstadsmuseet skiner solen.

Museet invigdes 1993 och vi kan tacka Christian Eriksson född 1885, son till möbelsnickaren Erik Olsson i Taserud. Bröderna Christian, Elis och Ola blev alla konstnärer, influerade av fadern. Christian blev en erkänd ornamentbildhuggare och med tiden blev han oerhört duktig på att levandegöra sina verk naturtroget. Utanför stadshuset i Stockholm finner vi Engelbrekt statyn. Fasaden på Dramaten är också hans verk. Brodern Elis blev berömd för sina träsniderier och Ola blev bildhuggare. Christian levde och utbildade sig i Paris, där fann han kärleken i den vackra fransyskan Jeanne Tramcourt. Väl hemkomna till hembyn Racken tyckte konstnären Fritz Lindström att Jeanne var så vacker att han kallade henne "en orchidé i en potatisåker."

Christian lät bygga Oppstuhage som han själv ritat som en kombinerad ateljé och bostad. Senare, då han flyttat till Stockholm, hyrdes den ut till Konstnärsparet Gustaf och Maja Faestad. Här samlades efterhand konsthantverkare och konstnärer som Björn Ahlgrensson och Fritz

Lindström med flera. De var verksamma kring sekelskiftet och Rackstadkolonin bildades, uppkallad efter sjön Racken.

Idag knyter museet samman traktens konst och konsthantverk inte bara lokalt utan också internationellt.

Samtliga guider vi fått uppleva stärker vår tro att värmlänningar är fulla av historier och skrönor. Ljuga är också tillåtet - underbart. Här kommer en av historierna. Elis som var träsnidare och känd som skämtare och glädjespridare reste till Paris för att hälsa på bröderna Christian och Ola. Språkkunskaper saknades men dum var han inte. Då det var dags för hemresan målade han helt enkelt sin koffert i en sprakande röd färg. Den knallröda kofferten var inte svår att ha koll på och när den polletterades om visste han att nu ska även jag byta tåg.

En stärkande lunch är också viktigt för oss med tanke på våra ambitiösa dagar och denna dag kommer vi åter till ett charmigt gästgiveri, denna gång Gate, även kallad Överjägärbostaden.

Stärkta av allt gott vi fått i oss far vi till det berömda Klässbols linneväveri. Vad är ovanligt med detta väveri? Mycket, ty det är fortfarande ett

familjeföretag, som gått i arv utan att köpas upp av en större koncern. Grundaren Hjalmar Johansson föddes 1884. Tidigt väcktes hans intresse för vävning. Yllefabriken där han var anställd gick inte att rädda. Därför satt han hemma och vävde linnelakan och handdukar på sin handvävstol.

Linnet kom från traktens bönder. Hans alster blev omåttligt populära och verksamheten växte.

Idag är det sönerna i fjärde generation som driver företaget. Tradition och tron på naturmaterialet lin och kvalitet har givit dem stora framgångar. Idag har de äran att förse svenska hovet och de svenska och norska ambassaderna i hela världen med sina dukar och servetter. Duktiga, kända designers tar ständigt fram nya mönster. Inne i butiken står ett bord dukat till Nobel-fest. Sedan 1991 tillverkar Klässbols den vackra oblekta duken till årets fest - Nobelmiddagen.

Även här måste jag skriva en solskenshistoria. Man lät skolbarn rita förslag till mönster för en handduk. Många förslag blev det, men av någon anledning kom de bort. Så en dag återfanns de och särskilt en av teckningarna gjorde ett alldeles speciellt intryck. Pojken Alf hade helt enkelt

lagt sin hand på papperet och ritat av den. Det blev början till den idag så populära handhandduken! Alf får idag provision på sina sålda handhanddukar, som säljs i sex olika färger.

Även vi blev förtjusta och inhandlade både handdukar och dukar. Det är en fröjd att uppleva det äkta hant-

verket som vi fick göra här. Visningen av de första handvävstolarna och därefter de sinnrikt utvecklade mekaniska vävarna med sina hålkort, som får fram de vackra mönstren var fascinerande.

Sista anhalten Borgvik är en ruin från järnhanteringens dagar, daterad till 1627. Den ligger mycket vackert vid ett vattenfall, som då tiden begav sig, gav kraftenergi till denna verksamhet.

Sista kvällen avnjöt vi en avslutningsmiddag i den genuina restaurangen Munken i anslutning till vårt hotell.

Efter den goda middagen tackade vi våra fyra reseledare (Eva, Gert, Hans och Sonja) för den helt fantastiskt innehållsrika resa de ordnat åt oss deltagare. Här de två kvinnliga ledarna, Eva (t.v.) och Sonja.

Nu väntar puben eller sängen.

Fredagen den 1 juni 2012

Vi vaknar på morgonen på Karlstads Elite hotell för att inleda den sista dagen i Värmland för denna gång. Efter att ha ätit en god och riklig frukost packar vi in våra väskor i bussen för nya värmländska upplevelser. Först på programmet står Alsters herrgård, Gustav Frödings födelsegård, som nu är minnesgård. Vår guide Sandra Kristoffersson berättade om Gustav Frödings födelse och liv med mycken kunskap och djupt engagemang.

Vi blev alla berörda av Gustav Frödings uppväxt i ett hem där fadern kom på obestånd med flytt till olika platser från det Gustav var ett år gammal. Hans mor Emilia Fröding, dotter till biskop Carl Adolf Agardh, led vid sonens födelse av ammningspsykos och djup depression. Av sina släktingar sändes hon mot sin vilja till S:t Hans hospital i Danmark, där hon vårdades några månader. Samtidigt var hennes man, Gustavs far, på bildningsresa till Holland, Frankrike och Italien. Gustav och hans systrar bodde under

denna tid i en annan herrgård, Byn, några mil från Alster. Åren i byn blev harmoniska. Fröding skrev om denna tid i diktcykeln "Strövtåg i hembygden". Fröding flyttade 1867 till Kristinehamn och växte upp där, gick i grundskola och arbetade sina första år i Kristinehamn.

År 1880 tog Fröding studentexamen. Året därpå, vid 21 års ålder, påbörjade han studierna vid universitetet i Uppsala. Samma år dog hans far och han ärvde en stor summa pengar. Han kom dock att slösa bort en stor del av dessa pengar och under den tiden grundlades hans alkoholmissbruk. När han återvände till Värmland hade han varken pengar eller examen. Han vistades ofta hos sin syster Matilda Fröding som bodde i Brunskog. Sommaren 1880 träffade han Selma Lagerlöf när han vistades hos släktingar på Öjeviks herrgård. Selma skriver senare: "Han var vacker som en Lord Byron med diktarlugg långt ner i pannan och en romantisk glöd i de sköna blå ögonen. Tyvärr behagade han ingenting säga".

Som 25-åring började han publicera dikter i Karlstads tidning och blev så småningom anställd. 1881 publicerades Frödings debutbok "Guitarr och dragharmonika".

Gustav kom att plågas av perioder av psykisk sjukdom. Han hade många bra perioder och umgicks med sina författar- och konstnärsvänner på olika platser, även utomlands. Trots att han ofta vårdades på olika sjukhem för sin psykiska ohälsa var han mycket produktiv poet och han skrev närmare 400 dikter. Tidvis arbetade han på Karlstads tidning där han skrev kåserier och debattartiklar.

Fröding var en provokatör av rang och verkade för allmän rösträtt och sexuell upplysning. Hösten 1896 blev han åtalad för en "En morgondröm" som man ansåg osedlig med den tidens mått mätt. Han friades dock i rätten.

Fröding längtade efter kärlek men hade svårt med kontakter med kvinnor. I en känd dikt beskriver han sig som ett bergatroll. En kvinna kom dock att spela en viktig roll i hans liv. Det var sjuksköterskan Signe Trotzig som han mötte när han vårdades på Svenonius sjukhem i Stockholm åren 1906 till 1907. De hade också ett gemensamt hem och hon kom att finnas i Frödings liv till hans död 1911.

När vi lyssnat färdigt på den engagerande berättelsen om Gustav Frödings liv gick vi tysta och tittade på utställningen samt handlade diverse minnessaker som kunde köpas. Det fanns bl.a. en bok som innehöll

hans samlade verk. Minnesgården var mycket vacker och inredd i tidstypisk stil. På baksidan fanns en park.

Gustav Fröding dog 1911 drygt 50 år gammal i sitt hem i Villa Gröndal i Stockholm. Han ligger begravd på Uppsala Kyrkogård.

Nu bar det av till Kristinehamn för att se på Picassostatyn, som reser sig mot skyn vid en vacker udde vid Vänerns strand utanför Kristinehamn. Hur den kom dit är en intressant historia. Picasso hade på sin ålders höst blivit intresserad av naturbetong och ville utföra stora konstföremål i detta material. Helst ville han ha en skulptur i varje land. Den svenske konstnären Bengt Olsson vistades vid den tiden i Paris och kom i kontakt

med Karl Nessjaur, en norsk konstnär, som var assistent till Picasso och fick då ta del av ett konstverk som var tänkt att det skulle stå på Manhattan. Han tyckte att den skulle resas i Kristinehamn, hans egen hemstad. Kostnaden att uppföra denna mastodontskulptur skulle bli 150 000 kr. Bengt Olsson fick kommunen att bekosta

konstverket och Picasso for till Kristinehamn och utsåg platsen på den vackra udden mot skärgården. 1965 kunde den 15 meter höga ståtliga statyn invigas. Den står där så mäktig på sin klippa vid strandkanten. Det går att beskåda den från alla sidor och den har olika utseenden beroende på vilken sida man ser den ifrån.

Efter den andliga spisen vi fått om Fröding och Picasso var det nu dags för lekamlig spis. Vi intog en god lunch på restaurang Strandkanten i Karlskoga. Det var den sista måltiden på resan.

Vi begav oss nu till Bofors lokaler i Karlskoga där vi tittade på utvecklingen av kanoner genom tiderna. Sedan var det dags för Nobelmuseet i Bofors där vi möttes av en guide som lot-sade oss till ett sammanträdesrum med Alfred själv vid skrivbordet.

Efter en kort inledning övertog Alfred själv redovisningen av sitt liv. Det svåra arbetet med att tämja hjärtmedicinen nitroglycerin till ett riskfritt sprängämne, som vi känner som dynamit, krävde många offer, bland andra en yngre bror. Affärslivets upp-

och nedgångar var förvisso mycket spännande, men kanske i stora drag kända av åhörarna. Att tre hingstar i stallet var av avgörande betydelse för realiseringen av Nobel-priset var fascinerande att få höra. Nobels testamente var kortfattat men det var inte solklart i vilket av länderna Italien, Frankrike eller Sverige Alfred Nobel skulle anses bosatt vid sin död. Frankrike ansåg sig ha juridisk rätt att handlägga dödsboet. En flerårig process i franska HD slutade med svensk seger efter att en advokat hade funnit att den bostad där den avlidne förvarade sina hästar var hemvisten ur rättslig aspekt - och det var i Sverige.

Därefter följde en arvstvist i Sverige eftersom släktingarna ville få testamentet ogiltigförklarat. Lyckligtvis hade en brorson modet att gå emot övriga släktingar och det mödosamma arbetet med exekveringen av testamentet kunde inledas. Kung Oscar II ville begränsa pristagarna till skandinaver och utnämnda institutioner ville inte åta sig uppgifterna, som Alfred Nobel tilldelat dem. Endast

norska stortinget accepterade sin roll med stolthet. Som ni alla vet kunde den första utdelningen av nobelpris ske 1901 och så har det sedan skett i

stort enligt Nobels testamente. Vissa tolkningar har skett även långt senare, men det må väl vara förståeligt med tanke på världens utveckling. Efter en av Alfred guidad rundvandring i museet med spiritistiska hopp mellan jordelivet och livet på andra sidan promenerade vi till Laboratoriet och kunde ta del av den industristruktur som fört arbetet vidare inom sprängämnen, såväl fredliga som militära.

Det var en mycket fascinerande historia om Alfred Nobel och hans gärningar och vi närmade oss slutet på vår resa.

Vi antrade bussen igen och åkte till Örebros vattentorn där vi först tittade på en film om tornets byggande och sedan intog eftermiddagskaffet och tittade på den vackra utsikten.

Vid tornets fot tog vår chaufför ett gruppfoto på hela gänget och nere på parkeringen tog paparazzi en sista bild på våra fyra reseledare tillsammans med chauffören Micke (nästa sida).

Från Örebro åkte vi raka vägen hem till Bålsta. Där var det regn och blåst så vi tog ett snabbt avsked av varandra och kurade ihop oss hemma med våra trevliga minnen från resan i tankarna.

Foto, layout och redigering: Paparazzi (Bo Hansson)